

7.8.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 27.6.2017, STM/2539/2017

LUONNOS SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI TALOUSVEDEN LAATUVAATIMUKSISTA JA VALVONTATUTKIMUKSISTA ANNETUN SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUKSEN 1352/2015 MUUTTAMISEKSI

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausuntoa luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi, jolla muutettaisiin talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annettua sosiaali- ja terveysministeriön asetusta 1352/2015 (talousvesiasetus). Asetusmuutoksella toimenpantaisiin kansallisesti ne muutokset, joita ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta annetun neuvoston direktiivin 98/83/EY (juomavesidirektiivi) liitteiden II ja III muuttamisesta on komission direktiivillä (EU) 2015/1787 säädetty. Muutokset on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 27.10.2017 mennessä.

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa määritellään vedentuotantoketju. Sillä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka alkaa raakaveden muodostumisalueelta veden käsittelyyn, varastointiin ja jakelun kautta siihen kohtaan, jossa veden käyttäjä ottaa vettä talousvetenä käytettäväksi. Määritelmään olisi tarpeen lisätä myös veden otto ennen veden käsittelyä.

Talousvettä toimittavaa laitosta koskevan terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen hakemuksen sisältövaatimukset ehdotetaan siirrettäväksi terveydensuojeluasetuksesta lausunnolla olevan talousvesiasetuksen uuteen pykälään 3 a. Pykälän mukaan hakemuksen sisältövaatimuksia sovellettaisiin soveltuvin osin myös terveydensuojelulain 18 a §:ssä tarkoitettuun vedenjakelualueesta tehtävään ilmoitukseen. Talousvettä

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6000
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela
Postiosoite: PL 150, 13101 Hämeenlinna

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarin katu 15,
Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9,
Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4,
Kouvola

toimittavan laitoksen toimittamasta tai vedenjakelualueella käytetystä talousveden määrästä sekä elintarvikehuoneistojen riskinarvioinnista riippuu, sovelletaanko kohteen valvontaan talousvesiasetusta vai niin kutsuttua pientä talousvesiasetusta (STMa 401/2001). Jos hakemuksen sisältövaatimukset siirretään talousvesiasetukseen, tulee vastaavat vaatimukset sisällyttää myös pieneen talousvesiasetukseen, jotta tieto hakemuksessa tai ilmoituksessa vaadittavista tiedoista on kaiken kokoisten kohteiden toiminnanharjoittajien helposti löydettävissä. Terveysturvallisuudessa olisi tärkeää olla mainittuna, missä hakemuksen tai ilmoituksen sisältövaatimukset on säädetty. Lisäksi hakemuksen sisältövaatimusten käsittely olisi hyvä olla mainittuna myös talousvesiasetuksen 1 §:ssä ilmoitetussa asetuksen tarkoituksessa.

Talousvettä toimittavan laitoksen hakemuksen sisältövaatimuksia on hieman muutettu ja vaadittavien tietojen luettelo selkeytetty. Vaadittaviin tietoihin on lisätty vedenjakelualueiden koordinaattipisteet. Voimassa olevassa terveysturvallisuusasetuksessa hakemuksessa veloitetaan ilmoittamaan talousvettä toimittavan laitoksen ja vedenottamon sijainti. Vedenottamoiden sijainnit ovat oleellista tietoa valvovalle viranomaiselle. Vedenjakelualueiden koordinaattipisteiden lisäksi ottamoiden sijainnit olisivat edelleen tarpeen olla hakemuksessa mukana mielellään myös karttaliitteinä. Toimitettavan talousveden vuotuisen määrän lisäksi viranomaisen tarvitsee erityisesti tietoa toimitettavan talousveden vuorokautisesta määrästä, sillä sen perusteella määräytyy, mitä asetusta kyseisen kohteen valvonnassa noudatetaan. Niinpä se voisi olla listattuna hakemuksen sisältövaatimukseksi.

Asetusluonnoksen 5 §:ssä säädetään vaatimusten täyttymiskohta. Voisiko olla tarpeen mainita pykälän nimessä myös suositukset ja laajentaa 1 momenttiin enimmäisarvojen lisäksi myös tavoitetaso ja suurin hyväksyttävissä oleva pitoisuus? Pykälän 2 momentissa käsitellään kuitenkin myös laatusuosituksia. Tällöin suositukset olisi lisättävä myös 7 §:än, jossa viitataan 5 §:än.

Laatusuositusten sijasta voitaisiin asetuksessa käyttää myös termiä laatutavoitteet. Se on aiemmin käytössä ollut termi ja voisi olla laatusuositusta kuvaavampi ja vedenlaadun parantamiseen kannustavampi. Laatusuositustaulukon (liite I, taulukko 4) terminologiaa olisi hyvä selkeyttää: samassa taulukossa käytetään tällä hetkellä termejä laatusuositus, tavoitetaso, enimmäisarvo ja suurin hyväksyttävissä oleva pitoisuus.

Asetusluonnoksen 7 § alkaa "Viranomaisvalvonnan tarkoituksena on todentaa". Voisiko tämän ilmaista "Viranomaisvalvonnalla todennetaan"?

Valvontatutkimusohjelmien päivitysvelvoite on asetusluonnoksessa siirretty 8 §:stä 7 §:än ja ilmaistu näin: "Kunnan terveysturvallisuusviranomaisen on varmistettava, että suunnitelmat pidetään ajan tasalla, ja että ne tarkistetaan vähintään viiden vuoden välein.". Olisi parempi kuitenkin puhua suunnitelmien sijaan valvontatutkimusohjelmista. Kunnan

valvontasuunnitelman päivitystarpeesta on säädetty terveydensuojelulaissa, jonka mukaan se tulee "tarkistaa tarvittaessa".

Asetusluonnoksen 8 §:n 2 momentissa on ilmoitettu periaatteet sille, milloin lisämuuttujia on tarpeen ottaa mukaan valvontaan. Momentin toinen kohta on hankalasti ymmärrettävissä ja olisi näin ollen tarpeen ilmaista yksinkertaisemmin. Vaihtoehtoisesti toinen kohta voitaisiin jättää kokonaan pois, mikäli ensimmäinen ja kolmas kohta tuovat tarvittavat periaatteet ilmi. Lisäksi on hyvä varmistaa, onko asetusmuutoksen muistiossa tässä yhteydessä viittaus muutetun juomavesidirektiivin oikeaan kohtaan. Koska pykälässä käsitellään myös näytteenottosuunnitelman laatimista, on hyvä harkita, tulisiko se selkeyden vuoksi näkyä myös pykälän nimessä.

On hyvä varmistaa, kattaako asetusluonnoksen 14 §:n 4 momentissa oleva termi enimmäisarvo kaikki liitteen I taulukoiden 1-6 muuttujien tulokset, vai tulisiko käyttää lisäksi termejä tavoitetaso ja suurin hyväksyttävissä oleva pitoisuus tai vaihtoehtoisesti termiä arvo. Asetusmuutoksen muistiossa viitataan 14 §:n yhteydessä väriin momentteihin.

Asetusluonnoksen 17 §:n 2 momentissa veloitetaan, että "vedenjakualueen veden käyttäjille on tiedotettava viivytystä talousveden mikrobiologisen laatuvaatimuksen poikkeamasta, sen merkityksestä terveydelle ja korjaavista toimenpiteistä sekä annettava tarpeelliset ohjeet terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Tiedottaminen toteutetaan ennalta suunnitellulla tavalla, joka on kuvattu häiriötilannesuunnitelmassa 13 §:ssä säädetyn mukaisesti". Saman pykälän 3 momentissa säädetään, että jos kemiallisista tai radioaktiivisista laatuvaatimuksesta poikkeaminen voi aiheuttaa terveyshaittaa veden käyttäjille, vedenjakualueen veden käyttäjille on annettava tarpeelliset ohjeet terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Nämä vedenkäyttäjien tiedottamista ja ohjaamista käsittelevät kohdat voisi yhdenmukaistaa ja esimerkiksi yhdistää samaan momenttiin.

Akryyliamidi ja epikloorihydriini ovat voimassa olevan talousvesiasetuksen mukaan yhdisteitä, jotka tulee määrittää vaatimusten täyttymiskohdasta eli talousveden käyttäjän vesihanasta otetusta näytteestä. Asetusluonnoksessa ehdotetaan, että mikäli näitä mitataan, näyte voitaisiin ottaa myös laitokselta lähtevästä vedestä. Onko kuitenkin mahdollista, että näitä aineita liukeneisi siinä määrin yhdisteistä, joita käytetään verkoston ja vesitornien materiaalien pinnoittamisessa tai saumaamisessa, että näytteenotto paikaksi olisi kuitenkin perusteltua säätää vaatimusten täyttymiskohta?

Sulfaatti ja kloridi ovat voimassa olevan talousvesiasetuksen mukaan olleet mahdollista määrittää vettä toimittavan laitoksen lähtevästä vedestä. Lausunnolla olevassa luonnoksessa ehdotetaan, että ne voitaisiin määrittää vain vaatimusten täyttymiskohdasta. Onko tälle muutokselle olemassa perusteet?

Ammonium ja pH ovat voimassa olevan talousvesiasetuksen mukaan täytyneet määrittää vaatimusten täyttymiskohdasta. Asetusluonnoksessa

ehdotetaan määrityspaikalle suurempaa valinnaisuutta. Tämä muutos olisi hyvä perustella asetusmuistiossa.

Liitteen I taulukon 4 huomautuksessa A voisi *verkoston* sijasta olla *vedenjakeluverkosto* samoin kuin taulukon 2 huomautuksissa. Taulukolla 4 muutettaisiin kloridin suurin hyväksyttävissä oleva pitoisuus 250 mg/l:sta 25 mg/l:an ja sulfaatin suurin hyväksyttävissä oleva pitoisuus 250 mg/l:sta 150 mg/l:an. Voimassa olevan asetuksen mukaan nämä pienemmät pitoisuudet ovat olleet vesijohtomateriaalien syöpymisen ehkäisemiseksi annettuja tavoitteita. Näin ne voisivat olla jatkossakin. Taulukon 4 huomautus 5 tekisi pH-arvosta 9,5 laatuvaatimuksen, enimmäisarvon, jota ei saa ylittää. Jos tälle halutaan antaa painoarvoa, olisi se hyvä nostaa kemiallisten laatuvaatimusten taulukkoon 2, missä se ei jäisi niin helposti huomaamatta kuin taulukon 4 huomautuksena.

Liitteen II taulukon 2 huomautuksista voisi poistaa vain-sanat, sillä ammoniumia ja alumiinia voi olla tarpeen tutkia riskinarvioinnin perusteella, vaikka desinfioidussa ei käytettäisi klooriamiinia tai alumiinia ei olisi käytetty vedenkäsittelykemikaaleina.

Voimassa olevan talousvesiasetuksen mukaan tietyt määritykset on ollut mahdollista jättää pois jaksottaisesta seurannasta. Näiden poisjättämiselle on asetuksessa esitetty ehdot. Kun periaatteet muuttujien poistamiseen viranomaisvalvonnasta ehdotetaan nyt muuttuvan, olisi hyvä, että tämä olemassa olevien periaatteiden sisältö liitettäisiin asetuksen soveltamisoppaaseen, sillä siinä on hyödyllistä ja käyttökelpoista tietoa riskinarvioinnissa käytettäväksi.

Ympäristöterveydenhuoltoyksikön päällikkö

Eila Kaliste

Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja

Sini Mustakallio